

Z e s ł a n i e c

PISMO RADY NAUKOWEJ ZARZĄDU GŁÓWNEGO
NR 77 ZWIĄZKU SYBIRAKÓW ROK 2019

Spis treści	Od redakcji
<ul style="list-style-type: none">• Anna Maria Stogowska <i>Córka zesłańców syberyjskich</i> <i>Marcelina Rościszewska</i> <i>(1875-1949)</i>.....3• Anna Fastnacht-Stupnicka <i>Rycerski ród Turnów</i>.....25• Ewa Kowalska <i>Przekaz prawdy i chęć</i> <i>zapomnienia – garść refleksji</i>47	<p><i>Czas, który upłynął od opublikowania pierwszego numeru „Zesłańca” (1996) potwierdził potrzebę kontynuacji jego edycji. Pismo uważane jest za pożyteczny informator o Syberii w historii i kulturze narodu polskiego. Wyrażam też swoje przekonanie żywe i szczere, że zasługuje ono na akceptację, bo pomnaża i popularyzuje faktografię z historii tych związków, w które wpisuje się także polskie dziedzictwo naukowe za Uralem.</i></p> <p><i>Potwierdzają to między innymi nazwy geograficzne na mapach Syberii, takie jak Góry Czekanowskiego, Góry Czerskiego, Góra Dybowskiego i wzniesione w ostatnim okresie pomniki: Bronisława Piłsudskiego w Južno-Sachalińsku oraz w Jakucku, czczące pamięć Aleksandra Czekanowskiego, Jana Czerskiego, Edwarda Piekarskiego i Wacława Sieroszewskiego, a także tablice pamiątkowe w Irkucku i Pietropawłowsku Kamczackim poświęcone Benedyktowi Dybowskemu, badaczowi z zakresu nauk przyrodniczych oraz kultury syberyjskich tubylców.</i></p> <p><i>Jeszcze do niedawna orientacja w tym kulturowym i historycznym spektrum pozostawała na jego poboczach, teraz natomiast ożywiona przyczynia się do rozwoju badań oraz naukowych refleksji nad różnymi aspektami związków polsko-syberyjskich. Ma to nieraz charakter wspólnego trudu polskich i rosyjskich historyków wyrażającego się np. w publikacjach poświęconych polskiemu osadnictwu rolniczemu na Syberii, dziejom Kościoła katolickiego za Uralem, badaniom etnograficznym i geograficznym, kolei transsyberyjskiej, działalności akademickiej, gospodarczej, etc.</i></p>
RELACJE Z ZESŁANIA	
<ul style="list-style-type: none">• Waldemar Zenon Kiljanek <i>Wspomnienia syberyjskie</i>55	
KRONIKA	
<ul style="list-style-type: none">• Joanna Arvaniti <i>Wystawa „Znani nieznanii.</i> <i>Polacy świata”</i>.....71• Ewa Elżbieta Deoniziak <i>Najmłodszy Kawaler Orderu</i> <i>Wirtuti Militari!</i>.....75• Ryszard Sławczyński <i>Jubileusz 25-lecia</i> <i>Narodowo-kulturalnej Autonomii</i> <i>Polaków „Nadzieja”</i> <i>w stolicy Buriacji Ułan Ude</i> <i>na Syberii</i>.....78	
REGAŁ Z KSIĄŻKAMI	
<ul style="list-style-type: none">• <i>„Sybir” – nowy periodyk</i> <i>nowego muzeum</i> (Dr Marcin Zwolski).....89• <i>Kalendarz Związku Sybiraków</i> (Małgorzata Dziura).....92	

- *Polacy w krajach Azji i Pacyfiku (kalendarz)*
(Grzegorz Pelczyński).....93

Na okładce: Strona tytułowa „Magazynu Sybir” wydawanego przez Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku (s. 1); Cmentarz Orłąt Lwowskich – widok współczesny (s. 4).

To wszystko poszerza wiedzę o złożoności i różnorodności polskich dziejów za Uralem, a problematyka z tego zakresu posiada formę wielogłosowej narracji historycznej, której pogłos nasuwa szersze refleksje i za to należy się podziękowanie ich autorom.

Ale oddalmy się na chwilę od tych spraw. Dodać bowiem należy, że sporo artykułów poświęca „Zesłaniec” deportacjom Polaków na Syberię, do Kazachstanu i w inne rozległe rejony Związku Sowieckiego, przyczyniając się do pomniejszania tzw. „białej plamy” z tym związanej. Lektura tych tekstów, to także starannie dozowane elementy dydaktyki dotyczącej historii polskich losów na Syberii, której brakuje w szkolnych podręcznikach.

Polecając lekturę kolejnego już numeru „Zesłańca”, mam nadzieję, że przynajmniej część jego Czytelników znajdzie w nim interesujące wątki. Zapraszając do lektury proszę w imieniu redakcji o przysyłanie tekstów do druku, natomiast Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej i Fundacji Polakom na Wschodzie dziękuję za wieloletnie wierności w przysłudze finansowej, dzięki której kolejny numer naszego pisma trafia do Czytelników.

Wiesław Krawczyński
Przewodniczący Rady Naukowej
Zarządu Głównego Związku Sybiraków

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Projekt współfinansowany w ramach sprawowania opieki
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą

Wydawca: Zarząd Główny Związku Sybiraków, ul. Mazowiecka 12; 00-048 Warszawa, tel. 22/827 93 71. **Redakcja:** A. Dobroński, A. Dzienkiewicz, M. Dziura, A. Głowacki, W. Krawczyński; redaktor naczelny: A. Kuczyński; sekretarz redakcji: M. B. Kuczyńska. **Wykonawca:** Skład, druk i oprawa – QUAESTIO Przemysław Włodarczyk. **Copyright nazwy:** „Zesłaniec” by A. Kuczyński. **Adres redakcji:** ul. Bystrzycka 61/3; 54-215 Wrocław, tel. 71/ 72 880 88.